

YAZILAR VE YAZANLAR

Hayat
Nereye
Öpülecek El
Tntan Kamenin me-
zarında
Fransa Bankası
Alman mektep mu-
sikisi
Bir Gün ki
Emile Galotti

Yazı hey'eti
Ş. Nihal
Cevat
İffet Halim
A. Emrullah
Gevat Memduh
Celalettin Tevfik
Nahit Sırrı

Ticarct mekteplerin-
de gaye ve tedrisat
pilanı meselesi
Aa bu ıssız geceler
Klasik ve modern
eserler
Monna Lisa Del Gi-
oconda
Biz öldürdük diyelim
Anadolu'nun bedit
Zenginlikleri
Akideme nasıl eriştim

Behcet Kemal
Hikmet Şevki
Canik oğlu Avni
Sabri Esat
Nurettin İbrahim

Müşahabe:

HAYAT

Mecmuamız, bu güne kadar mem-
leketin irfanına çalıştı, maarifin inki-
şafına elinden geldiği kadar gayret
etti. Bu müddet zarfında edindiğimiz
tecrübe şudur: Memlekette büyük
fikrî bir intibah, bir uyanıklık var,
ve yüksek irfan ihtiyacı günden güne
artıyor.

Müşahedelerimizden, muhaberele-
rimizden, musahebelerimizden aynen
anıyoruz ki irfan ihtiyacı hakikaten
ziyadedir. Münevver tabaka irfanını
idame ve tenmiye için vasıta arıyor.
Bahsimize mevzu olan yüksek taba-
kadır, yani yüksek mekteplerden hiç
olmazsa orta mekteplerden yetişenler-
dir. Evet! İşte bu zümre irfan saha-
sının genişlenmesini istemektedir..

Hayat bu ihtiyaca tekabül etmek
iktiza ederdi. Bunun içindir ki bu
1930 senesinden itibaren mecmuamızı
umumî tekâmüle, millî inkişafa uygun
bir şekle koymak mecburiyetinde kal-
dık. Memleketimizde bir münevverler
zümresi var. Bu zümrenin umumî
kültür ihtiyaçlarına tekabül edecek,
lâkin hiç bir ihtisas maddesi üzerinde
uğraşmıyacak bir risalesi bulunmamak
lâzım...

Bu risale gelecek nüshasından iti-
baren Hayat olacaktır.

Mütahassıs kalem erbabı hem
kendi cereyanlarımızı, hem Garbın
fikrî ceryanlarını objektif bir noktadan
takip ve mahza siz aziz karilerimiz
için icmal edeceklerdir.

Türk, Cerman, Anglosakson, lâtın
İslav... âlemlerinde fikir sahasında
olan biteni tettebbu edeceğiz. O aile-
lerden uzak kalmayacağız. Medenî
cihanda ne oluyor, ne var, beşeriyet
nereye doğru gitmektedir, istikbalde
neler doğacaktır? Bir sözle ifadesi
lâzımsa diyelim ki medeniyet, inkişaf-
fının hangi merhalesinde bulunuyor?
Acizane programımız işte budur.
Medeniyet camiasının içinde bulunmak
için onun cereyanlarını bilmemiz
gerek. Hayat bundan sonra bu gayeyi
intizam ve ittirat altında takip edecek.

Muhatabımız, — tekrar edelim —
yüksek ve münevver türklerdir. Daha
aşağı tabakaların tenvirine çalışan
başka risale ve mecmualar var ve çok.
Biz vazifemizi taksir ediyoruz ve
ancak muhterem muallimler gibi,
doktorlar mühendisler gibi yüksek
memurlar gibi âlî mektepler talebesi

gibi ön safta bulunan vatandaşlarımıza
hizmet etmek istiyoruz.

Seviyeyi tutmak, seviyeyi yükset-
mek... işte başlı başına bir hedef.
Hatta bu hedefi bir az da geçebiliriz:
Pek güzel, pek büyük eserler, şah-
eserler yazıldıklarından sonra anlaşılmış!
Meşhur Stendhal dermiş ki:
Benim eserlerim kırk sene sonra
anlaşılabilecek... » Filvaki bu eserlerin
yüksekliği inceliği, yeniliği ancak
yarım asır geçmekle anlaşılmış,

Hayat da, eğer böyle zekâların
inkişafına hizmet edebilirse kendisini
bahtiyar addeder. Demek istiyoruz ki
neşriyatımızda sürüm, satış, halka hoş
gelmek, cazip olmak katıyen bir gaye
değildir. Gayemiz yüksek kültüre
yardım etmek, istikbali hazırlamak ve
hasren memleketin irfanî haysiyetini
muhafaza etmektir.

Türkiyede gerçekten yüksek edip
ve mütefekkirlerimiz yok değil. Lâkin
bu zevatın eserleri bir intişar vasıta-
sından mahrumdur. Böyle bir vasıta
mevcut olmadıkça o kalem sahipleri-
ne de yazı yazmak hususunda bir
gevşeklik geliyor. Okuyorlar, tettebbu
ediyorlar, lâkin yazmıyorlar, ve neti-

Temaşa:

Klasik ve modern eserler.

Türk sahnesine bir çok kıymetli eserler hediye eden bir muharrir geçen gün bana klasik ve modern eserler hakkında şu sözleri söyledi:

— Klasik eserler, temaşa kudret ve kuvveti henüz inkişaf etmemiş olan milletlerin üzerinde mürebbilik vazifesini görür. Modern eserler ruhun elem şikâyetlerine ve yahut kahkahalarına amil olan bir kuvvettir.

Temaşa muharririnin yapmış olduğu bu tasnif hülasası çok doğrudur. Klasikler, gerek tarzı tertip ve gerek mevzu itibarile tamamen katiyet ifade eder. Orada kahraman rolünü ifa edenin, ahlakı, düşüncesi gayet vazıhtır. Zaten klasikler hep aynı şekil içine, muhtelif mevzuları, müteaddit fikirleri yerleştirmişlerdir. Klasik asarda içtimaî bir hata, azap ve nehayet hakkın tecellisi ve yahut asabın verdiği cinnet ölüm vardır. Bu o kadar malum bir şekilde devam eder ki herkes neticede haksız olur, kendisini bekleyen acı akibete uğrayacağından emindir. Emile Faguet klasiklerin kahramanı için diyor ki: "Onlar bazı zaman hiç bir ihtirasın önünde eğilmeyen ve bükülmeyen bir kudret gösterirler.

Bazı zaman da gizli bir kuvvetin, aciz ve biçare esiri olurlar.

Herne olursa olsun, klasiklerden dünkü gibi, içtimaî hayatımızı tanzim edecek ahlakî bir netice çıkarmak kabil değildir.

Klasik trajediler yalnız bir vakayı tasvir ile geçmemekte, bilakis o vakanın felsefesini yaparak, bir tez meydana çıkarmak isterler. Corneille ve Racine, hep bu şekil etrafında dolaşmıştır. Zaten Sanson Corneille'den bahsederken;

"Corneillede muaheze edilecek en büyük nokta şudur: Vakadan bir seciye bir ahlak numunesi çıkarmasıdır. Bu o kadar ilerlemiştir ki vaka sırf bu neticeyi elde etmek için ihzar edilmiş olmakta ve çok zamanda tesadüf bağılı olarak asıl mevzudan uzaklaşmakta idi „ diyor.

Mamafi bu trajedilerin hepsinin, tiyatronun esasını canlandıran ana hatlarını ihtiva etmesi noktasından pek büyük bir kıymet ve ehemmiyeti vardır. Bugünkü piyesler, klasik eserlerin tamamiyle ziddi denecek kadar değişiktir. Klasikler harakâta, vakayia ehemmiyet veriyordu. Şimdiki eserler de ise, kelime, cümle en şedit hareketin, en katı bir kararın yerini tutuyor..

Dünkü tiyatroya vaka, bugünküne ise fikir hakim bulunmaktadır.

Bugünkü sinema, dünkü tiyatronun bir taklidi denilebilir. Son perde kapanmadan evel pek büyük bir facia, yahut beklenen saadetin doğması... İşte dünkü tiyatro, bugünkü sinemanın şekli. Halbu ki bugünkü tiyatro bu mudur? Bugün tek bir kelime ile üç perdelik piyes kapanıyor.. Yirminci asırda düelloların kelimelerle yapıldığını bilenler, silahla, mantıktan uzak gayri tabii gavgalardan uzak kalmaktadır.

Fransada son zamanlarda temsil edilen eserler, yirminci asır aile hayatını tam manasiyle canlandırmaktadır. Tristan Bernârd son defa temsil ettiği "Jules Julien, Juliette „ isimli piyes'de yeni aileler arasındaki gavgayı ve barışıklığı, bin bir nükte saçan kalemile canlandırmıştır. Bu eserde en büyük dargınlığın mukaddimesi göz

yaşı, barışıklığın neticesi öpücüktür. Yekdiglerinden ayrılacağını söyleyen karı koca, bu hadisenin etrafta uyan- diracağı dedikoduyu nazarı dikkate alarak, kendi kendilerine temenni tavsiye etmektedir.

Tristan Bernard, bu eseri bundan yirmi sene evel yazmış olsaydı, muhakkak gayri tabiiyetten dolayı sahnede yer bulmazdı. Netekim Henri Berusthen'in bir eseri, bundan on beş sene evel Fransada halkın protestosu ile karşılanmış ve hatta iki defadan fazla temsil edilmemişti.

İşte bu nokta bize, piyeslerin zaman ve muhite göre kıymet kesbedebileceğini göstermektedir. Bazı piyesler her zaman ve her vakit seyir edilmektedir. Bunlar temaşa tarihinin hakikî malıdır. Fakat zaman ve hadisata tabi olarak vücuda getirilen eserler, nehayet o zamanın tesirâtı kayboluncaya kadar makbuldür. Meşrutiyetin ilk senesi pek ziyade alkışlanan "Tecdî'i nikâh „ komedisi, bundan bir kaç gün evel seyrettiğimiz de manasız bir şey olmuştu. Çünkü onun içindeki nükteler o kadar eski ki...

Bu misalde bize bazı eserlerin nehayet bir kaç senelik ömrü olacağını gösteriyor.

Klasikleri ihmal etmek lazımdır. Güzel tercümeler, tiyatro hayatımızı canlandırmaya amil olması noktasından kıymetlidir. Fakat bütün bunlardan başka, biz bugünkü hayatımızı sahnede canlandıracak eserlere muhtacız; çünkü tiyatro, aynı zamanda bir tarihtir. Milletın yaşayış ve düşüncülerini canlandıran bir tarih... Bu noktayı nazarı itibare alalım, ve bugünkü içtimaî hayatımıza yarayacak eserler meydana getirelim.

Hikmet Şevki